

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Baptistae Mantuani Carmelit[a]e de patientia aurei libri
tres**

Baptista <Mantuanus>

Dauentrie, 1515

De varijs hominum dispositionibus ad pecca[n]du[m] ca.x

urn:nbn:de:hbz:466:1-30534

Libet Primus

Intra sequetē, trāquillitatē, et pacē, adeo vt intellectus sine phātas
matibus clare intelligere, et ratio sine mēbroz et appetitus discordia
libere et expedite posset operari. At soluta in deuz patrez obedientia
homo in multiplici est in aīo et corpe poena mulctatus. In corpus
em̄ cuz infinitis lāgoz aculeis mors immissa est. Quā sn̄iaz poetae
gentiliuz quasi diuinātes in separato Promethei fabula depinxerūt
In regniuz sō animi, due grauissime sēditiones exortē sunt. Una p
quam intelligentiē libertati damnū inflictum est, vt. s. intellige
re non possit nisi (vt Aristote. inquit) phantasmata speculetur, cui
seruituti ante peccatuz nō erat addicta. Altera per quā volūtas illa
eximia, supremaq; potentia, quas sola pmereri cōmereriq; et boni ma
liq; parbitrio esse possumus, cōtra nitentis appetitus emulationez
incurrit. Et pleruzq; (teste scriptura) solet vsu euenire, diuino etiāz
iudicio cōprobatuz oñditur, vt que quis foecerit, eadez patiat. Sic
Sauli postq; deo rebellauit Dauid aduersat⁹ est. Ipsi quoq; Dauid
Absolon, Salomoni q̄daz. Adad regia stirpe natus, qui diu exula
rat in Aegypto Itēz Razon, et Jeroboaz, qui post mortez Salo
monis sup decez tribus impauit. Natura igit vitiata peccato, et ap
petit⁹ vinculo in vindictaz soluto, belluz hoc assiduuz et repugnan
tiaz carnis incurrim⁹. Hic itaq; loc⁹ est cui medicina querit, cui st̄
applicāda fomēta s̄rutis, cui patiētiē Crasis inducēda, vt animo be
ne momēti subdita sit, et obtemperās acidonea rationi

De varijs hoīz dispositōib⁹ ad peccatū Ca. x.

Quemadmoduz (teste Christo in euangelio) spadonum tria
sunt ḡna. Unū eoz que natura frigidi sunt Alteruz eoz qui
ferro ac manu fiūt. Tertiū cū quis et si natura est p̄nus in Venere
s̄rutis t̄n beneficio fultus, castimoniā seruat. vt de Socrate legim⁹
qui cuz iuxta metoposcopi iudiciū, ex totius corpis filo atq; habitu
iudicāris, esset natura vinolētus atq; venerens, ea vitia sic diligen
tia p̄stligauerat, vt nemo esset ea tempestate cōtinētiōz et sanctiōz.
Ita fere in om̄i s̄rutis ac vicij ḡne cōtingit. Sunt em̄ (vt exempli

Liber Primus

gratia) de iracūdis loquar q̄ nature impetu fere nullo moueātur ad irā. vt hū q̄ segnes, imbelles, ignauiq; nascūtur, de q̄bus illd̄ Satyr̄ rici Sed leua in parte mamille. Nil salit arcadico iuueni. Sunt q̄ et si bile cōcītatur, nocendi tñ instrumentis carent, vt facti p̄ ferz̄ euo nuchi, qui licet salacitatez sentiāt (sicut in vita Appollonij Tyanei legim⁹ apud Philostratz) tñ non hñt vnde Veneris consequātur effectuz. Sunt q̄ et impetū et instrumentū habentes rōnis lege quasi quadā animi diuinitate regūtur. Haec igitur cū ita se habeant, in solo fere gñe tertio virtus ē posita, q̄d ex arborib⁹ persuaderi potest. Arbor em̄ que natura recta est, nulla indiget ad rectitudinez industria, que s̄o ita praua nascitur, vt dirigi nullo mō possit, omnez a se artes facit alienā. At que inflecti potest ac dirigi labore artificis nō frustrat. Atq; hec de actionib⁹ quas trāseuntes vocāt ⁊ instrumentis egēt, quicunq; legis dicta memineris, in animātibus em̄ que organis nō vrunt (vt volūtatis operatiōibus) nulla obstat quin peccare possint mēbrozuz inopia. De his dictuz est a Christo. Qui viderit mulierē ad concupiscēduz eaz, iā moechat⁹ est in corde suo. De alijs s̄o intelligitur illud Sapiētie dictuz. Qui potuit trāsgredi et nō est trāsgressus. Et eoz quidez q̄ repugnātie stimulū patiuntur, grad⁹ sunt pene in infinitū abeūtes. Est nanq; q̄ tenui diligētia superet. Est que maiorē conatuz cōtra nitentis rōnis postulet. Est q̄ tāto impetu arcez rōnis impugnet, vt vix humana resistat infirmitas, et hū sunt vt plurimū, quib⁹ ingens ē animus, et natura feruēs multis adiuta spiritibus, qualis in Dectore, in Achille, in Hercule, et in alijs q̄ semidei a nostris, a gr̄cis s̄o dicūtur heroes. Hū sunt forti atq; elato animo viri, q̄ magna semp̄ aggrediūtur, et quozuz vt splēdida facinora, sic ⁊ enormes casus audiūtur, mediocritatē fugiētes, aut p̄claris facinorib⁹ se illustant, aut famosis scelerib⁹ se inq̄nant. fuit ex hoz numero David, fuit Salomō, pater ⁊ fili⁹ ambo modo religione, modo vicijs excellentes. et ex nostris Paul⁹ aposto-
lus, qui et ecclesiaz Christi molitus est extinguere, et ad Christuz cō-

C j

Liber Primus

uerfus testimulo carnis cōqueritur, et colaphisari se dicit a Sartha
na, Abdaz et beatissimū patres Hieronymū, qui in vasta solitudine
constituit, sibi videbat choris interesse puellarū, et ut in q̄te frigescens
te corpe sola libidinuꝝ incēdia bulliebāt. Est in manibus oim liber
confessionū Augustini, in quo mulier amore nō tentatur soluz, sꝫ
et superatū se ingenue cōfiteretur. Erat in his natura potēs et fertili
terre perq̄simillima, que vna eademq; foecunditate nisi phibeat
a villico, et malas herbas et bonas passim et p̄miscue gignit, manio
festum id et in equis, qui eisdem viribus quibus possunt velociter
currere, agiliter saltare, bellatores ferre p̄nt. et dominuz ferire, et seso
fozem excutere, et obusos cōculcare.

¶ Nō tanta in hominibus diuersitas ¶ Ca. xi.

Quod si queras vñ tanta sit in hominibꝫ naturarū varietas,
vt specie nō nulli differre videātur. Qd de animabus hoim
Platonici cōcedūt. Ut enim reperies qui natura timidi sunt, tardi,
somniales, inertes, pigri, segnes, ignaui, ita videas qui nascātur
nimiosi, strenui, vigiles, industrii, vegeti, cordati, excitati. Inueni
es etiaꝫ quosdaz natura pios, religiosos, iustos, cōtinētes, modestꝫ,
benignos. Itē quosdā impios, irreligiosos, iniquos, auaros, proca
ces, inuerecūdos immanes. Bñ disposita natura (hoc at̄ licet oca
lo ad oculuz intueri) minori diligētia pficiūt. At quibꝫ nouerali o
dio natura difficilis fuerit, solēt omnia faciēdo nihil pficere, et operaz
ac impensas vt plurimuz perdere. Nec Cherilus malꝫ Alexandri
poeta, Nec Muiꝫ et Banius minus qꝫ Homerꝫ et Uergiliꝫ per
discēde poetice studiuꝝ impēdisse putandi sunt. sed minus habuisse
fauoris a natura, p̄pterea illi sunt ignobiles. Isti inter heroicos ho
norātur. Plotinus in primo de prouidētia libro, capite quarto, tria
tangit que putat nobis inuitis ad bonitatez ac maliciaz plurimū con
ferre. Primū est inclinatio illa qua etiā ante presentē vitam coepit
anima vergere in corpus, et carnis optare consortiuꝝ. Aliud est cor
pus sic affectum, vt animum ad talia prouocet, et statiz ab initio in